Краса — лиш відображення земного

У неземному дзеркалі душі.

Ірина Жиленко

У сузір'ї загадок

Придумати й зробити справжній "секрет" уміють лише найуважніші й найкмітливіші.

Спершу треба вишукати затишне місце і вибрати мить, коли нікого поруч нема. Як-от зараз, коли в Іринчиному дворику всі розійшлись на післяобідній спочинок! Адже нинішнього ранку, в єдиний вихідний, численні мешканці здійснювали Велике Прання. "Прости, Боже, — де людське — там і наше", — хрестилась до святої неділеньки бабка Христя і собі "впрягалась" у роботу. Спільно тягали воду, гріли у великих казанах, виставляючи на численнихлавочках-табуретках керогази, ночви і балГЇ. Потім ретельно полоскали-м'яли білизну, заодно перемиваючи кісточки й сусідам та знайомим. Нарешті, все успішно завершувалось викручуванням, чіплянням мотузків та веселим вивішуванням випраного шмаття. І — намореним затишшям…

Пересвідчившись, що поруч нема нікого (навіть дворові кози-кури-коти-собаки десь у затишку "відходили" після ранкового ґвалту), Іринка випорпує в землі ямку. Її дно викладає узорами зі своїх скарбів. Рядок пір'ячка, зібраного під голуб'ятнею. Рядок фантиків і скелець… Хтось іде? Ні, здалося. Тільки лопотіння накрохмалених наволочок і сонце, помножене на сліпучу білизну простирадел. Не дворик — справжнісінький тобі корабель під білими вітрилами! Так, звісно: пір'ячко можна

викласти у вигляді вітрил! Фантики — човен! У своєму "секреті" викладе вітрильника! Не даремно ж Іринка мріє стати морячкою!

Угорі зліва — квітка ранньої кульбабки. Буде, наче сонце. Хвилі вимостить із кленових "крилаток", що їх також добре ще роздвоювати й "насаджувати" собі на носа. На морських чайок піде решта пір'їн.

Іринка озирається навколо, чи не трапиться чогось підходящого для далекого "заморського" берега. Якби жменьку пісочку! Дівчинка обожнює читати про далекі моря, сизі гори, жовті пустелі...

Гаразд, замість "берега" зробить "скелю" з камінчика.

Тепер усю цю красу Іринка накриває широким скельцем, яких після війни в Києві — хоч греблю гати. "Секрет" готовий. Лишилось тільки присипати його. Щоб потім час від часу покрадьки прогортати в землі "віконечко" й милуватись. Оттак. Для певності можна й травичкою притрусити. Щоб ніхто нічого не помітив і нічого не запідозрив. Бо місцеві хлопчиська ті "секрети" справно вишукують і грабують.

Іринчині "секрети" викрадають найчастіше. Бо вона їх робить якось так вдало, наче не з пір'я-камінчиків, а зі справжніх сніжинок чи самоцвітів. Як це в неї виходить — ніхто не збагне! Може, тому, що гарно малює? Чи тому, що завжди при цьому тихенько наспівує? І співає — чудово! А може — завдяки доброті й привітній усмішці, якою так часто квітне обличчя цеї русявої дівчинки?

В Іринки "секретів" повно. І в рідному київському дворику, і в городчику, і по рідній Микільсько-Ботанічній вулиці, і в

недалекому Ботанічному саду. Про більшість із них ніхто не знає. Ну, хіба що Володько. Бо ж Володько… Він такий славний, такий!.. Ой, Володько — це ж теж страшенний секрет!

Та ціле Іринчине життя складається з них, із секретів! Навіть її поява в родині оповита загадкою. Інакше чому б сусіди кидали на неї дивні погляди, а родичі перешіптувались, що Марія і Володимир Жиленки Іринці зовсім не батьки, а Христя й Дмитро Захарченки — ніякі їй не бабуся й не дідусь?.. І чому на Іринчин день народження, 28 квітня, ніхто нічого не згадує про перші дні та місяці Іринчиного життя?

Таємниця і те, як вижили, коли у війну просто в їхній будинок влучила бомба. Вони тоді мешкали ще на Паньківській. Бабка Христя саме сиділа на стільчику біля вікна, Іринка — в неї на колінах. А бомба, пробивши всі поверхи, зробила велетенську вирву якраз під їхніми ногами і залягла глибоко внизу!.. Не вибухнувши!.. Ірця з бабусею зостались на вузенькому карнизику підлоги, яка от-от мала обвалитись… Бабця Христя каже: "Боже провидіння!" Мама Маруся перечить: "Совєцька влада навчає, що Бога нема!"

Вона мусить перечити, бо ж працює в редакції газети "Радянська Україна", за віру в Бога її можуть звільнити. А далекий тато Володя — узагалі на "партійній" роботі, постійно перебуває у розїздах-відрядженнях і від совєцької влади отримує платню. Іринка слухається мами, бо дуже любить її — безмежно сувору і безмежно красиву. Правда, це їй не заважає ходити з бабусею святити вербу чи паски в церквичку, що на розі Паньківської та Саксаганського. Там так гарно, так любо співають! Але то вже теж таємниця — їхня з бабусею.

Після тої бомби мусили виїхати на Черкащину — батьківщину старих Захарченків. Там, у Стецівці, сяк-так перебули біду. Щоліта їздять туди з бабусею на канікули.

Іринка ці поїздки обожнює. Хоч село теж ховає якусь невеселу історію бабусиного й дідусевого життя. Яку — секрет. Покійний дідусь Дмитро не розкаже, а бабці Христі мама Маруся забороняє про це геть і думати.

Та перша Іринчина поїздка — теж майже незбагненна. Дівчинка була ще такою маленькою, що пам'ятає лише скрипучого воза, дорогу і величне зоряне небо.

Війна для Іринки — теж "біла пляма". Дівчинка тільки від людей чула, що це дуже страшно. ЇЇ ж власної пам'яті страх не торкнувся: надто маленька була, народилась перед війною, 1941 року.

О, Іринчина пам'ять теж має свій секрет! Вона записує тільки яскраві барви. Навіть серед сірого поруйнованого Києва. Вихоплює і запасається яскравістю на "чорний день". Неспроста ж тільки Іринка помітила, що на тьоті-Надіній картині віконце у вечірньому будиночку… світиться! Неспроста ж її єдина лялька Бельба з очима-ґудзиками, пошита бабусею зі звичайної старої панчохи, Іринці така "рідна" й барвиста!

Неспроста ж дідусь, який недавно помер, пам'ятається Іринці нехворим, а красивим, усміхненим, люблячим. У світлих штанях, білому капелюсі, з якимось гостинчиком для онучки. І з неодмінним жартом:

— Іра їде, а дідусь — пішки йде!

Натякав на її повне ім'я — "Іраїда", якого Ірця не любила. Та на дідуся Дмитра сердитись неможливо! Його тепло зігріває дівчинку ще й досі… І заміняє батькову любов. Адже тато Володя вдома живе рідко. А коли й живе, то поглядає на Ірцю, як на чужу.

Геть сумні думки! Дівчатко розправляє травичку над "секретом" і загадково усміхається. Бо й саму її зараз аж переповнюють секрети! Наприклад, чому, скажіть, будь ласка, зі школи вчора вона прийшла на два уроки раніше? Нізащо не здогадаєтесь! "Пропало світло, і нас відпустили!" — невинно пояснила бабусі. Вчаться бо в другу зміну, а весна ще не вступила в повні права. Без електрики на останніх заняттях не обійтися. І ніхто не знає, що світло пропало не просто так, а... через папірець у лічильнику! Це вони з Томкою Довженко так придумали: пробиратися в шкільну електрощитову і вставляти, куди треба, вогкого папірця. Коли папірчик висихає, світло автоматично вимикається. Уроки відміняють, а школярі — по домівках!

Ні, Ірця зовсім не погана учениця. Просто зі школою в неї... якось не клеїться. І не тому, що підручник — один на дві парти (сиділи по троє), не тому що пишуть у списаних зошитах між рядками. Просто як ото прийшла в перший клас, як посадовили її серед вищих зростом і багатше вбраних дівчаток, так і немає Ірі у школі просвітку. Здається, що вона там найгірша, найдурніша, най... Що всі досі тільки й повторюють: "Кузька!" "Моська"! "Шмакодявка"!.. А ще кривляться: "Фі, ґаваріт — будто з сєла прієхала!" Це коли Іринка ненароком переходить на бабусину мову, на мову рідної Захарченківської Стецівки. Адже мала б звикнути, що в совєцькому Києві всі мусять розмовляти російською. Як наловчилась розмовляти мама Маруся, як почали балакати навіть сусіди-поляки, сусіди-євреї, сусіди-німці й навіть продавець паперових ліхтариків китаєць.

Еге ж, віднедавна в їхньому багатонаціональному дворикові навіть із-за дверей не почуєш барвистого "цвенькання", "пшекання", "гиргикання". Зосталося тільки "штокання". Пора вже й Іринці підлаштуватись!

Коли ж на перерві Свєта Шлейфер та Пузирьова Іра викладають із красивих серветок свої апетитні сніданки… Чи то голод минулого 47 року ще не вивітрився з їхньої родини, чи то дідусева смерть ударила по них ще й зубожінням (дідусь печі клав — пів-Києва у черзі стояло!), — проте Іринці такі лакітки навіть не сняться. Запахнуть — хоч зі школи тікай. Що Іринка й робила.

Бо саме тут, удома вона сама собі господиня. Та ще — у світі прочитаних книжок, яких набирає в бібліотеці мало не цілі гори! Та ще — у своїх безмежних мріях! Або — в спогадах: цілий рік гріють душу згадки про літню Стецівку! Ніхто в цих Іринчиних секретних "світах" не свариться на неї, не дорікає, не нав'язує чужих думок!

А ще в Іринці усередині живуть загадки, не розвідані, не розгадані ще й нею самою. Тільки й відчуває, що в душі, мов у калейдоскопі, зливаються-пересипаються довколишні яскраві барви, дивовижні звуки й сонячні промені і що викладаються вони в ще якийсь — цілковито новий, дуже "узорний" і страшенно таємничий пречудовий "секрет".

Сьогодні, вимудровуючи "секрет", ненароком придумала ще одну таємницю!

Ой, добре, що встигла загорнути свій витвір, бо за "вітрилами" простирадел почувся гамір.

— Ірко, в що граємо? — з-за білизни повиборсувалися хлопці. — В "лапту", "квача", "штандера"?

Ще одне її царство! Дівчат-ровесниць у дворі майже нема, тож Ірі хлопчаки замість подружок. Вона ще не знає, що "Іраїда" з грецької перекладається як "геройка". Але добре

тямить, що без її справді геройського запалу, фантазії та заводійства місцевій паруботі жодна гра таки ж не смакує.

— Нє-а! — хитрувато похитує голівкою. — Не в "штандера"!

— Ну, тоді в "гуси-гуси"! — Володько неохоче загилює м'яча в кущі.

— Нє-а! — ще хитріше заперечує дівча.

— У "класи"? "Третій зайвий"? — марно силкуються хлопчаки. — "Замри"? "Зелень"? "Кільце-кільце — до мене!"? "Зіпсований телефон"? "Подоляночка"? "Бояри"? "Бариня послала в магазин..."? Та признавайся вже!

Іринка всміхається ще поважніше і ще таємничіше:

— А як ви на те, щоб скупатися в ботсадівському басейні?

— У холодній воді?

— А чом би й ні? — Іра переможно обводить поглядом "команду босих". — Чи нам перший раз? Хіба сьогодні, коли всі прали, ми не грали у "водяні бої"?

— І то правда! — загули хлопці. — Гайда! Якби тільки вдома не дізнались!

Наввипередки рвонули до хвіртки.

— Удома все пробачать, бо ввечері в нас буде кіно! — запевнювала вже на бігу Іринка.

— Таж кіна сьогодні нема! — лопотять поруч босими підошвами хлопці.

Нікому з дітей на квитки грошей не дають. А безплатно пройти не вдасться: нині на касі — "вредна" білетерка. В такої не випросиш навіть "стоячого" місця за шторою.

— А в нас — буде! — лукаво заявляє дівчинка.

— Ну так: ти ж його будеш переказувати! — Володько звик, що вечорами Ірця переказує дорослим побачені з-за штори фільми. Тітки й дядьки слухають з роззявленими ротами. Не розчаровуються, що замість сумного фіналу в Ірчиній версії все, як би зараз сказали, гепі енд.

— А сьогодні ще й покажем! Простирадла бачили? Отже, екрана, вважайте, маємо!.. — крутий провулок уже збіг до самісінького Ботанічного.

— ...Лишиться тільки роздати ролі — Іринка вже намацує ніжкою виступ у стіні, через який по черзі перелазять у Ботсад. — Ну, й вирішите яке саме кіно будемо ставити!

А фільмів багато — усі "трофейні", завезені З'за кордону після війни. Але про це Іринка вже додумує мовчки, поспішаючи зарослою стежечкою до басейну.

"Тарзан" одразу відпадає: навіть якби у дворику було де розігнатись зі стрибками й польотами на "ліанах", то хлопці все одно пересваряться за роль Тарзана. Потрібне щось середнє між <<Роз-Марі", "Великим вальсом" та "Індійською гробницею".

Ще мить — і, пороздягавшись, діти дружно шубовстають у басейн. Ошпареній холодною водою Іринці так само швидко хочеться вискочити назад на берег. Але вона мужньо бовтає ногами, опираючись руками об замулене дно. Щоб зігрітись, виробляє різні "плавучі" фігури, "качечку-прачечку" й здіймає справжнісіньку "морську бурю".

Хлопці й собі талапаються, і ніхто з них не знає (Володько теж), що плавати Іринка… не вміє! Це теж її малесенький секрет, якого ховає навіть від себе. Адже вона так любить воду! Ця любов у дванадцять років таки допоможе їй навчитись плавати — уже на справжньому морі, в Сочі, куди вперше візьмуть її батьки.

А зараз худенькі посинілі дитячі тільця проворненько вискакують із басейну, обтрушуються, хапають останні дрижаки і поспіхом одягаються.

— Ух, оц-це освіж-ж-жились! — підстрибуючи на одній нозі, виливає з вуха воду Володько.

Хлопці гудуть щось жваве у відповідь, і всім стає неймовірно весело: не злякались холоду — раз, накупалися — два, і вже зігрілися — три.

Пропажі вдома справді не завважили. Бо надто захопливе "кіно" розгорнулась цього вечора на тлі останнього незібраного простирадла. Ролі були справедливо поділені, кінець щасливий, декорації підходящі, жодна з дворових птахів-тварин не постраждала, ніяка з домашніх речей не зім'ята, не порвана й не замурзана.

Збентежило тільки дружне бухикання "артистів". Наступного разу треба буде уважніше наглядати не лише за "великим пранням", а й за "водяними боями"!..

У круговерті відгадок

А невдовзі втілився і фільм про Тарзана. Причому по-справжньому: у вигляді вчепленої над ботсадівським яром мотузки з вузлом на кінці. Хлопці, розганяючись, по черзі хапались за нього, відштовхувались ногами і — "Улю-лю-лю-лю-у-у-у!.." — перелітали на той бік яру. Точнісінько, як Тарзан у фільмі! Винахід, звісно ж, звався "тарзанка".

Усі неповнолітні мешканці Микільсько-Ботанічної вулиці, які досі копіювали Тарзана неймовірними стрибками з дахів і дикими вигуками, втечами на поїзди "до Африки", віднині пропадали біля цього дива.

Як і завше в таких ризикованих затіях, серед розмальованих подряпинами-синцями "дикунів" Іра — єдина дівчинка.

— Улю-лю-лю-лю-у-у-у-у!!! — уже вкотре щасливо махає рукою з протилежного боку, уже вкотре продирається кущами, оббігаючи яр, аби вернутись назад до линви. Вона — справжня Тарзанка!

Перечекати, поки перелетять кілька хлопців, і — знову щасливе передчуття польоту. Розбіг, вузол...

— Улю-лю-л...

Іринка вже вчепилася руками й гойднулась, уже розпочала свій переможний крик і лет, аж щось смикнуло її за ногу.

...Канат видирається з Іриних рук, і дівчинка падає вниз, у яр...

Як? Що? Чому?

Загадкою зостався і її шлях додому: Іринка зовсім не пам'ятає, як ще звелась у яру на ноги, як вилізла нагору і де взяла сили навіть самостійно дійти додому. Зомліла аж на порозі. Тоді — білі стіни лікарні. Струс мозку й тріщина в грудній клітці.

Пізніше їй розказали, що якийсь хуліган її навмисно смикнув за ногу. Дошкулило, видно, що дівчисько рівняється до чоловіків. "А щоб не воображала!" — пояснив дурнувату витівку.

Перед Іринкою вперше розкрилась прірва людської заздрості, з якої не раз доведеться видряпуватись. І нині — хтозна, чи перемогла б, якби не отой секрет її світлого серця. "А я таки ніколи не тримала зла в душі, — напише через роки у своїх спогадах. — Моє серце схоже на веселий, міцний і яскравий м'яч. Чим сильніше вдарять — тим вище злечу. А вм'ятини від ударів вирівнюються, і я знову посміхаюсь, і кожен мій новий день — як перший день творення". Мабуть, недарма її "домашнє", а згодом і літературне ім'я — "Ірина" — з латинської перекладається як "мирна". Дівчинка, навпаки, навіть знайшла для себе купу вигод із того безглуздого падіння. У школу не ходила — це раз. Від іспитів звільнили (тоді іспити були й після другого класу) — два.

День народження на носі — три. Виписка з лікарні — чотири. Надворі майже літо — п'ять. Краса навколо — ще одна причина для щастя. Також — бабусин подарунок: з лікарняного Ірця перевдягається в нове платтячко. Перешите з мами

Марусиної золотисто-крепдешинової сукні, ще навіть із ароматом її "Красної Москви"!!!

А вдома на Іру чекає… Велосипед!

Стільки щастя за раз! Ні, заради цього варто впасти зтарзанки!

А вже потім — літала на велосипеді! Ох, і літала! Мало не через усю вулицю Толстого — ноги на кермо, руки в боки (мама й бабуся не бачать!) і — вперед, уперед, упере-е-ед!.. Бержи-и-и-ись, хто йде і хто їде! О, тут вона ще більший майстер, як у польотах на "тарзанці"! І "розмальована" такими яскравими саднами й синяками, що індіанцям та "блідолицим" "безколісним" хлоп'якам-ровесникам геть і не снилися!

Що вдієш, і тут вона попереду місцевих "тарзанів"!

За новими розвагами забулись і "розкрились" навіть численні колишні Ірчині "секрети", розграбовані місцевими, як бабка мовить, "шалиґанами".

А ще невдовзі дізнається від бабусі й про стецівську таємницю. Вголос про це не можна, але якщо по секрету… Виявляється, перед 1930-ми роками хазяйновитих Дмитра і Христю Захарченків розкуркулили і разом з іншими заможними родинами насильно вивезли до Сибіру. Єдину доньку Марусю врятувало від переслідувань тільки поспішне одруження з давно закоханим у неї партійцем Володею Жиленком. Коли ж Христі вдалося вирватись із північних країв і повернутися в Стецівку, місцеві активісти знов улаштували на неї полювання. Мусила тікати до Марусі в Київ. Туди ж пізніше прибився й Дмитро… Тільки ж про це — ні-ні-ні!!!

…Всю правду про колективізацію, розкуркулення, голод, а ще ж — про жахливі розстріли-репресії та інші злочини сталінського режиму Іринка дізнається вже через багато-багато літ.

А зараз доведеться їй ненароком розкрити ще одну таємницю.

Це трапилось, коли мама Маруся помирилась із татом Володею і поїхала на якийсь час жити до нього аж на Львівщину, куди вкотре закинула його партія. В селище Зимну Воду. Одного разу мама Маруся подзвонила в Київ (Захарченки вже мали власного телефона!). Іринка якраз була вдома сама.

Мамі потрібно було продиктувати дані якогось документа. Іринка дістала з шухляди папку з паперами і почала шукати потрібний.

— Мамо, тут тільки "Довідка про всиновлення дитини"! — розгорнула якийсь прижовклий папірець.

— НІШ Не зачіпай! То не те, що нам треба, то — взагалі чуже! — Маруся кричала так гучно й перелякано, що Іринка аж відсахнулась од слухавки.

А по розмові, хоч як тяжко було від розуміння, що чинить проти маминої вказівки… Папірця таки прочитала…

Отже, вона — не їхня?!! Не Захарченків, не Жиленків?!!

Так он чому так загадково позирали на неї стецівські родичі!!!

Так он чому перешіптувались поза спиною сусіди!!!

Не їхня! Не їхня! Не їхня!..

Правду ж — ту, котрої до пуття не відали ні родичі, ні сусіди, Іра теж дізнається через роки. У глибокій старості бабка Христя, втомившись мовчати, признається, що Іра — таки їхня. Що вона — позашлюбна дочка власного… дідуся. Що він у Києві мурував піч землячці зі Звенигородщини, пройнявся її долею, закохався… Проте сімї не покинув. У війну та жінка десь пропала, про неї ніхто нічого знати не знав. Хтозна-скільки часу дитина була кинута напризволяще. Серед зими! Аж поки про неї, вихуду, замерзлу, завошивлену і всю в корості, не сповістили Захарченкам. Забрали, відходили, назвали Іраїдою… Маруся вирішила вдочерити дівчинку (про це — ніхто нікому ні слова!). Написала про це Володимиру Жиленкові на якісь його партійні фронти…

Дмитро Андріянович Захарченко — Іринчин татко! А мама Маруся, отже, ніяка не мама — просто на тридцять років старша… сестра по батькові!

…Усі ці всенародні й особисті драми пережити, ох, як нелегко. Проте Іринка — мужня і вірить у краще. Більше того: з приходом у 5 класі нової вчительки української мови й літератури Діни Іванівни Попель Іринка не тільки збагатиться на ще одну люблячу душу. І вона, і її однокласники раптом відкриють, що вони — УКРАЇНЦІ! Ця вражаюча новина перевернула Іринчин світ і повернула її до власного кореня. Бо Іра також — українка!!! Вона пронесе це високе й непросте звання навіть там, де інші не витримають, зламаються.

А може, секрет — ще й у такому "багатому" імені? Бо, може, її ім'я — ніяке не грецьке і не латинське? А прадавнє-праукраїнське — Ярина? Ярина — весняні посіви, бо Ярило — весняне сонце… Ірина — "сонячна"?!.

"Я вся — сподівання Сонця", — напише через багато років.

Від сонця — і перший-найперший Іринчин віршик:

Тільки сонце встане,

Побіжу на річку,

Бігаю по березі,

Рву з кущів порічку.

Так у Стецівці без п'яти хвилин третьокласниця Іра Жиленко несподівано розкрила в собі ще одну таємницю. Оту — закриту за сімома замками, за сімома барвами, за сімома нотами!

Таємний дар, видно, був закладений у ній ще Господом-Богом. Настроєні душевні струни варто лишень було торкнути смичком… Смичком міцної Захарченківської породи, смичком невичерпної бабусиної мови, смичком яскравої маминої вроди, смичком щедрих стецівських пейзажів, смичком колоритної химерності київських двориків та садів… Навіть мрія про далеке море — і та наче поблідла. А може, навпаки, найшла своє втілення у Слові?

Зрештою, майбутня Ірина-доросла розумітиме: ці перші віршенята, яких у неї до сьомого класу набереться добря-а-ачий зошит, — ніяка ще не поезія. Аж у Ірини-юнки напишеться врешті щось СПРАВЖНЄ. Це буде про її рідний квітень, про пережите й пропущене крізь серце. І, звісно, також про сонце. Але цього разу ніщо не буде схоже на "штампи", переспівані сотнями авторів. Це вийде — живо і легко, як подих. Ось як вийде:

Квітень! Квітень! Сині квіти

продає на розі бабка.

Тротуари пахнуть літом.

К бісу шарфи! К бісу шапки!

Добра радість — гуркіт, дзвони! —

в серці квітне пелюстком.

І причісує газони

віїпер теплим язиком.

Каблучки мої веселі

так вицокують привітно.

Парки, сонце, каруселі...

Квітень!

Іринці ще немає кому сказати, але вона й сама відчує: оце — воно! Ще не зовсім досконале, але — воно! Юнацькі вірші відлуняться першою публікацією в газеті "Київська правда" 23 травня 1958 року.

Далі піде ще краще. Талант, праця й натхнення, вміння радіти ("Я святкую життя!" — Іринин геніальний рядок!). А ще — неповторна сонячність душі. Вони зроблять із неї письменницю світового рівня. Хоч і належатиме до покоління

"шістдесятників", серед яких — і Василь Стус, і Василь Симоненко, й Ігор Калинець, і Григорій Кочур, і Михайлина Коцюбинська, і Ліна Костенко, й Іван Драч, і Євген Сверстюк, й Іван Дзюба, і художники Алла Горська, Віктор Зарецький, Галина Севрук, Опанас Заливаха — всіх не перелічити… Розкриємо ще один секрет: ба, навіть чоловіком Іринчиним стане видатний "шістдесятник" — ні, не той Володько з дитинства, але теж Володимир, прозаїк Володимир Дрозд!

Але Ірина Жиленко — письменниця унікальна, ні на кого не схожа.

Нарешті вдалось перелити у Слово те, що носила в собі весь час! Нарешті вдалося висловитись — наче простими, буденними словами, а насправді так не схожо на інших, так по-своєму. Наче тільки про себе, а насправді — про всіх!..

…Іринці назавжди підкорився головний "секрет" — глибина, сила й могуть її величності Поезії. І вона той секрет відкриває людям.

Історія людини в історії людства

Ірина (Іраїда) Володимирівна Жиленко — поет, прозаїк, перекладач. Народилась 28 квітня 1941 року в Києві. Дитинство пройшло на Черкащині. Після війни сім'я повернулася до Києва. Середня школа, вечірнє відділення філології КНУ, робота вихователькою в дитячому садку, далі — в редакціях газет "Молодь України", "Літературна Україна", журналу "Ранок", де й почали з'являтися її прозові, а з 1958 р. і поетичні твори.

За найпершою її книжкою нарисів "Буковинські балади" (1964) ідуть поетичні: "Соло на сольфі" (1965), "Автопортрет у

червоному" (1971), "Вікно у сад" (1978), "Концерт для скрипки, дощу і цвіркуна" (1979), "Дім під каштаном" (1981), "Ярмарок чудес" (1982), "Збулося літо. Вибране" (1983), "Останній вуличний шарманщик" (1985), "Дівчинка на кулі" (1987), "Чайна церемонія" (1990), "Вечірка у старій винарні" (1994), "Пори року" (1999), "Євангеліє від ластівки" (2000), "Цвітіння сивини" (2003), "Євангеліє від ластівки. Вибрані твори" (2006).

Книжки для дітей: "Достигають колосочки" (1964), "Вуличка мого дитинства" (1979), "Двічі по два — дорівнює кульбабці" (1983), "Казки буфетного гнома" (1985), "Новорічна історія про двері, яких нема, і про те, як корисно іноді помилитися номером" (1986).

Велику художньо-історичну вартість мають її мемуари "Ното Регіепз", друковані в журналі "Сучасність" протягом 1997–2002 років.

Особливістю поетичного світобачення Ірини Жиленко є воздавання хвали і слави повсякденному, звичайному життю в його найбуденніших проявах. Від книжки до книжки розробляє вона тему "святої буденності" (як правило, міської), розкуто, музично виразно витворює казково-прекрасний, освячений любов'ю світ. У тому світі через переживання конкретної особистості майстерно передано драму суспільства й епохи. Вона — майстер психологічного портрету, акварельного малюнка, побутових сценок, ритму.

Твори І. Жиленко удостоєні Національної премії України імені Тараса Шевченка, перекладені багатьма мовами світу.